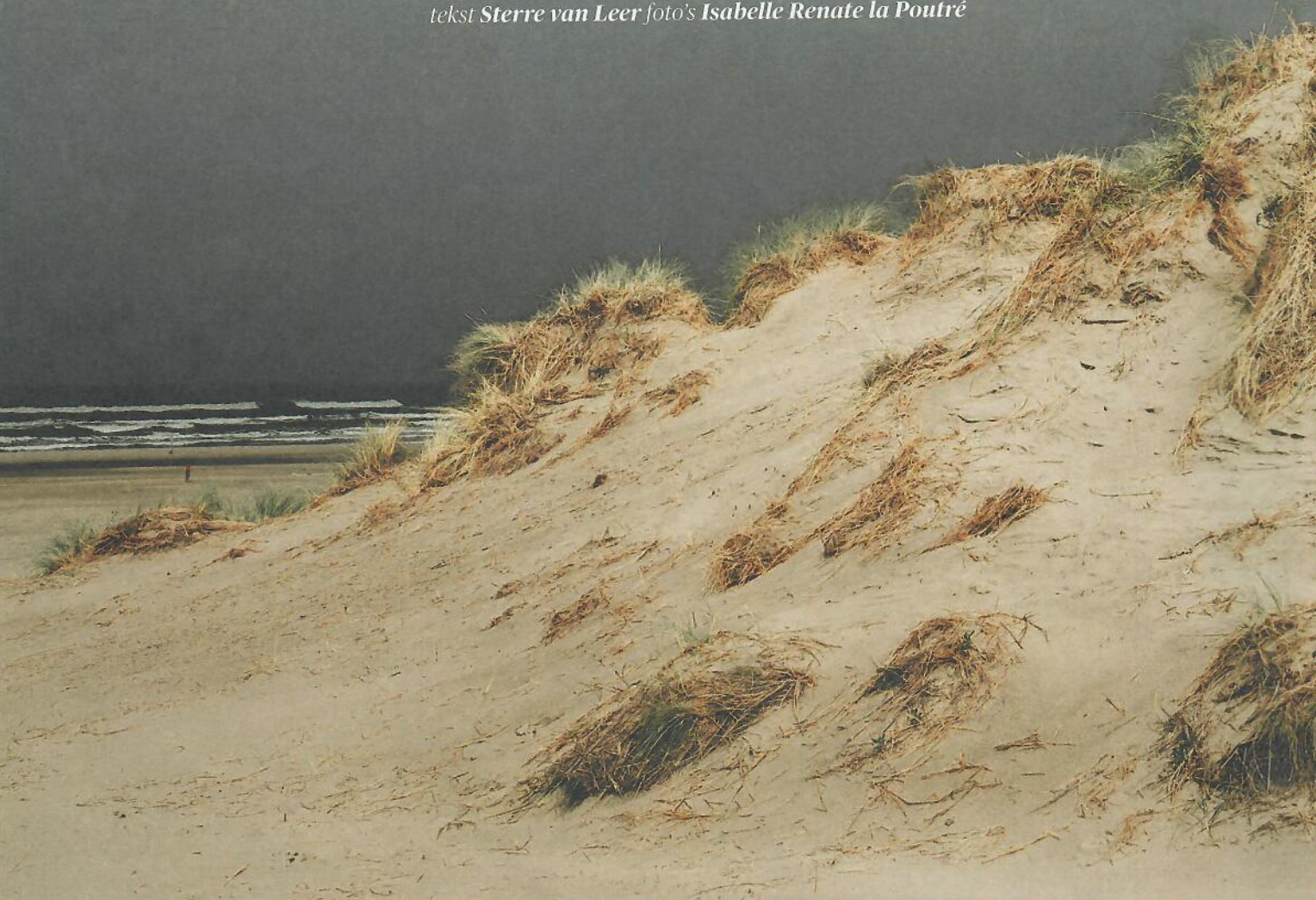

wandelen

Ruimte om te rouwen

Waar kun je lopen met je verlies
en de tranen uit je ogen laten waaien?
Sterre van Leer wandelt de Walk of Grief
op Terschelling, en voelt hoe
een landschap kan troosten.

tekst **Sterre van Leer** foto's **Isabelle Renate la Poutre**

Koppig ploegen ze voor me uit, de twee vriendinnen. Dan weer links, dan rechts over steeds smallere paadjes, het knalroze rugzakje oplichtend tegen de heidepollen. Boven het duin pakken donkere wolken zich samen. Misschien had ik toch niet zomaar achter een paar middelbare dames moeten aanlopen in het vertrouwen dat het mede-pelgrims zouden zijn.

Aan de andere kant: verdwalen mag, op de Walk of Grief. Het landschap van rouw is grillig; het kent geen rechte lijnen, en elk uur kan het licht er anders vallen. Weidse uitzichten horen er net zozeer bij als diepe kuilen in het zand. Dat we het niet droog houden, viel dus ook wel te verwachten.

SCHOONHEID EN TROOST

De Walk of Grief is het adembenemend mooie wandelpad dat Anemoon Elzinga en Arjan Berkhuisen creëerden na de dood van hun zoon Mees, nu vier jaar geleden. Verdoofd en verwaasd merkten ze dat wandelen hen hielp om het onverdraaglijke iets beter te dragen. Maar toen ze op zoek gingen naar een korte meerdaagse rouwpelgrimage ontdekten ze dat zoiets nog niet bestond.

Daarmee werd een nieuw idee geboren. Het idee voor een pad waar mensen kunnen lopen met hun verlies, of ze nu een geliefde moeten loslaten of hun gezondheid, een relatie, een baan, een droom. Op hun eigen eiland, Terschelling, waar onbegrensde ruimte is en schoonheid die troost biedt – juist omdat alles ooit sterft.

VIJF DAGEN PELGRIMEREN

De Walk of Grief (75 kilometer) is het hele jaar toegankelijk. Aangeraden wordt om de **vijf etappes aaneengesloten** te lopen, eventueel met rustdagen, om los te komen van het gewone leven. Elke etappe nodigt uit tot een klein rouwritueel. Het pad is niet bewegwijzerd, maar de prachtig vormgegeven gids in de **wandelbox** (49 euro) biedt een goede beschrijving met gebruiksvriendelijke routekaart, ook digitaal. Info en aanmelden: walkofgrief.nl

Dat ze daarmee een snaar raakten, bewijzen de honderden wandelaars die zich sinds de opening in maart al hebben aangemeld voor de Walk of Grief. Elk van hen ontvangt een wandelgids met routebeschrijving, struinkistje en pelgrimsinsigne van waddenklei – persoonlijk door Berkhuisen en Elzinga van het wad gehaald, want in deze pioniersfase zijn de twee intensief betrokken bij hun geesteskind.

“We noemen het bewust een *pad*, geen *route*”, legt Berkhuisen uit als we elkaar ontmoeten onder de Brandaris-vuurtoren. “Een pad slijt uit en vormt zich door degenen die er lopen; het is een tastbare plek waar je troost kunt vinden, wetend dat anderen je zijn voorgedaan.” Bovendien: ‘route’ klinkt dwingend, alsof er maar één weg is door het rouwlandschap.

Voor dit wandelpad is vrijwel geen stap aangelegd. “Het was eerder: wijzen naar wat er al is”, zegt Elzinga. “Je blik openen voor de schoonheid en de symboliek van het landschap.”

STILLE WERELD

In mijn vijf dagen op het eiland verbaas ik me over hoe goed dat is gelukt. Meteen na het houten bruggetje onder het Seinpaalduin beland ik in een stille wereld – eentje waar parelmoervlinders en kiekendieven de dienst uitmaken, en als vanzelf ruimte ontstaat om gedachten te laten uitwaaien. Nog geen halfuur lopen van de veerboot en West-Terschelling lijkt al heel ver weg. Ik word ingehaald door een brommende meikever, een scootertje met vleugels.

Van de Eenzame boom op het Arjensduin tot de uitgestrekte Boschplaat: elke dagetappe leidt door een ander gebied. Eerst door de stilte van duin en bos, dan beschut in de schouder van de Waddendijk, dan weer buitendijks, overgeleverd aan de wind en het krijsen van de visdiefjes. Juist die afwisseling werkt: het is alsof het landschap steeds een ander aspect spiegelt van het verdriet dat ik op deze tocht met me meedraag. De wandelgids nodigt me uit om dat zacht te onderzoeken, ‘met de natuur als bondgenoot’.

‘Het is de kunst een breed strand voor de golven te zijn’, lees ik in de gids. ‘Vandaag kun je al kijkend naar de golven je eens afvragen hoe jou dat afgaat, een breed strand te zijn voor je emoties. Waar houdt je de golven

FOTO STERRE VAN LEER

De Walk of Grief bestaat uit vijf etappes, langs duinen, wad, bossen en stranden van Terschelling. Onder: de wandelbox met onder andere een uitgebreide gids. Links: de Eenzame boom.

tegen, waar vernauw je zodat ze hoger worden, waar rollen ze makkelijk uit?’

Elke etappe brengt de pelgrim ook weer terug in de beschaving – ook rouwenden moeten zich tenslotte verhouden tot de wereld die maar doordraait. Maar het grootste gedeelte van de tocht voert zonder haast over onverharde paden door wild natuurgebied. En, opvallend: waar in de rest van Nederland hekken en bordjes staan, mag je op Terschelling overal komen. Grappig, Arjan had me al verteld hoe het hem stoort als ergens ook maar een draadje gespannen is voor de schapen – zo is hij gehecht geraakt aan die ongebreidelde struinruimte.

Die struinruimte draagt trouwens ook enorm bij aan het eilandgevoel. Je kunt hier overal gaan liggen, hardop huilen, stampen in het zand, zonder dat iemand er iets van vindt. Dat versterkt het idee van ‘tussentijd’ waar de pelgrimage op berust. Het eiland als een liminale ruimte, tussen hemel en aarde, hier en daar. Ik ben van de boot in een parallel universum gestapt. Vijf dagen in niemandsland.

WOLKBREUK

Eilandtijd is heilige tijd. Niets leidt af van de reis naar binnen, en precies dat is wat me helpt om met elke stap vastere grond te voelen. Ik kan hier verdwalen, maar ik raak nooit echt kwijt. En als het echt dreigend begint te rommelen in die loodgrijze hemel is er altijd nog de digitale routebeschrijving.

Het laatste stuk terug naar Oosterend leg ik rennend af. Maar de wolkbreuk is me voor: binnen een paar minuten kletteren dikke druppels in mijn nek en ben ik nat tot op de draad. Het geeft niet. In het hotel wacht de haard. En bij de bushalte tref ik twee kletsnatte dames met een roze rugzakje. We lachen om onszelf, delen eerst onze blarenpleisters en dan voorzichtig onze verhalen.

Aan elk braamblad hangt een traan. Maar als je goed kijkt, wordt de hemel alweer lichter.

STILTESAFARI

Het beroemdste natuurgebied van Terschelling is de **Boschplaat**, waar de nacht nog donker genoeg is om de Melkgweg te zien.

Minder bekend, dus nóg stiller, is de **Koegelwieck**, tussen Lies en Oosterend. Hier biedt Ecosafari Terschelling dagelijks **schemerexcursies** aan: roofvogels spotten, wildsporen zoeken of de zeldzame tapuit betrappen vanuit een fluisterstil elektrisch terreinwagentje. Op verzoek maakt Ecosafari Terschelling ook delen van de Walk toegankelijk voor minder valide pelgrims.

OVER-NACHTEN

Terschelling heeft een breed aanbod aan **accommodaties**, van huisjes tot B&B's en campings langs de route. Pelgrims hebben daarmee twee opties: lopen met backpacking, óf overnachten op een vaste verblijfplaats en met bus, fiets of taxi naar de startpunten reizen. VVV Terschelling biedt speciale rouwpad-arrangementen. vvvterschelling.nl